

120 GODINA VIROVSKE ČITAONICE I KNJIŽNICE

Podravski gradovi i sela od davnine su u Hrvatskoj, a neki i šire, poznati po svojoj bogatoj domicilnoj prošlosti, pa tako i u domeni kulture i prosvjete. Jedno od takvih mjesta zasigurno je i selo Virje, ranijih stoljeća zvano Prođavić, sve do kraja XVI. stoljeća. Vrlo duga povijesna tradicija Virja kroz sve razdoblje obogaćivana je različitim sadržajima koji su naprosto nametali svojim aktivnostima brojna kulturna, športska i druga društva, od kojih neka i danas postoje u Virju. Među njima bilo je, a i sada je, zapaženo djelovanje Narodne čitaonice s knjižnicom, koja je osnovana 1877. godine. Kako se u ono vrijeme moralo dobiti odobrenje aktualne vlasti za osnutak i djelovanje svih društava, tako su i ondašnji Virovci čekali da im vlast odobri pravila te ustanove. To je učinjeno tek slijedeće godine, pa Virovci obilježavaju 1878. godinu kao godinu osnutka svoje čitaonice i knjižnice. Danas se dio povijesne i kulturne građe virovske čitaonice i knjižnice može vidjeti i u mjesnom Zavičajnom muzeju. Prema podacima koji su autoru ovoga napisa bili dostupni, čini se da je najveći dio te građe skupio Virovac prof. Stjepan Krčmar, koji je i objavljivao radove o čitaonici i knjižnici, kao i o virovskom tiskarstvu i izdavačkoj djelatnosti.

Virovska čitaonica nije bio samo objekt gdje se čitalo. Bila je i poznatim središtem gdje su se okupljali najnapredniji ljudi, koji su djelovali ne samo na kulturnom i prosvjetnom polju, nego i na športskom, gospodarskom i drugim područjima ljudskih aktivnosti, osobito na političkom planu s ciljem širenja hrvatskih interesa u svim okružjima ljudi. To se može dobro uočiti iz sačuvane povijesne građe, iako ona nije potpunom; izgubila se najviše u vrijeme ratova. Poznato je da je tridesetih godina devetnaestoga stoljeća započeo hrvatski narodni preporod - ilirski pokret. U domeni kulture težilo se stvoriti jedinstveni hrvatski književni jezik sa željom da se tada postojeće hrvatske pokrajine ujedine u jednu političko-upravnu cjelinu. Taj preporodni zamah nije mimoišao ni Podravinu, u čemu su veliku ulogu odigrale upravo čitaonice, koje su se sve više osnivale u pojedinim mjestima. Poznato je da je 1835. u Zagrebu postojala čitaonica Kasino, no ona nije imala ilirsko obilježje. Tek je 1838. u Varaždinu osnovana prva ilirska čitaonica, a potom u Karlovcu. Te je godine i u Zagrebu osnovana "ilirska" čitaonica i ona postaje središtem preporodne misli u cijeloj Hrvatskoj. U razdoblju od 1849. do 1860., zbog poznatog Bachovog apsolutizma, prestaje osnivanje čitaonica sve dok taj apsolutizam nije pao, no otada se u Hrvatskoj javljaju brojne čitaonice. U to vrijeme Virje je bilo najveće hrvatsko selo, u kojem su živjeli i djelovali brojni napredni ljudi, među njima i ilirac Ferdo Rusan, čije ime od svoga osnutka nosi u zemlji i inozemstvu poznato Hrvatsko pjevačko društvo "Ferdo Rusan" Virje, a čije su političke i kulturne zasade popirmili mnogi mladi virovski naraštaji. Tako Virovci 1877. godine osnivaju svoju čitaonicu, zvanično je utemeljivši godinu dana kasnije. Da je virovska čitaonica osnovana 1877. godine potvrđuje i zapis u virovskom "Podravcu" broj 5 od 1. ožujka 1903. godine, naslovljen "Nešto iz kronike Virovske čitaone u I. četvrtstoljeću", u kojem doslovce piše:

"Jeseni godine 1877. sastali su se Virovski inteligentniji građani u gostioni sada već pokojnog Rud. Tottara i tuj osnovali Čitaonicu. U privremeni upravni odbor, koji je pravila izradio i poslao na potvrdu, bili su izabrani: Drag. Mikulčić, ljekarnik, Mijo Išek, liječnik, Martin Pankarić, načelnik i Stjepan Štefanov, ravn. učitelj. Pravila je potvrdio odjelni predstojnik Živković 28. siječnja 1878. (Potvrdu pravila vidi u Arhivu Hrvatske, Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada, odjel za unutarnje poslove, br. 336 od 1899. g., o. p.). Prva konstituirajuća sjednica bila je 10. veljače 1878. Nazočni su bili: Srećko pl. Krčelić, Mijo Išek, Mirko Ivanić, Leopold Schwartz, Matija Galjer, Albert Kohn, Drag. Mikulčić, Martin Pankarić, Marko Smrček, Stjepan Štefanov, Atanasija Kočilović, Stjepan Hrženjak, Julio Tottar, Ivan Kovačević Rudolf Tottar, Stjepan Sabolić, Mirko Bednjanec - ukupno 17 članova. Izabrani su: prvim predsjednikom liječnik Mijo Išek, prvim tajnikom Stjepan Štefanov, a blagajnikom Marko Smrček, u odbor Srećko pl. Krčelić, Stjepan Sabolić i Martin Pankarić. Držali su se ovi listovi: "Narodne novine", "Obzor", "Bečka Pressa", "Weltblatt", "Primorac", "Kikeriki" i "Vijenac".

U istom broju "Podravca" zapisano je da je Čitaonica imala 21 člana, te da je daljnjih godina imala svoje uspone i padove. Godine 1881. gotovo je prestala djelovati, ali se već 1884. bitno oporavila, te je 1896. imala 53 člana. Godine 1889. virovska je čitaonica postala članom III. reda Društva sv. Jeronima. Zanimljivo je da je čitaonica od 1890. imala "prvi" i "drugi red" svojih članova. Naime, te je godine bilo omogućeno da članom čitaonice mogu postati obrtnici i poljoprivrednici, čime se stvorio II. red članova, izvan opsega društvenih pravila. Poljoprivrednici su plaćali godišnju članarinu od 3 forinte, ali je već 1894. godine odlučeno da se svi članovi razdijele u dva razreda. Oni iz 1. reda plaćali su članarinu u iznosu od 50 novčića, dok su članovi 2. reda plaćali 30. Do te je godine čitaonica bila smještena u kući g. Habijanca, a te se godine preselila u kuću g. Pichlera. Godine 1897. čitaonica je već smještenom u kući Julija Tottara, gdje je postojala vrlo kratko vrijeme, a onda se iste godine smjestila kod Janka Bobinca. Virovska je čitaonica zbog nepostojanja vlastitih prostoraja često preseljavana u kuće svojih članova. Za sve vrijeme svoga postojanja, napose u ranijim vremenima, čitaonica je imala brojne hrvatske i druge novine i časopise.

Godine 1903. u Virju je, u zajednici s Društvom hrvatskih književnika u Zagrebu, osnovana Pučka knjižnica, smještena u prvo vrijeme u kući Petra Matonićkinog. Tada je virovska čitaonica na svojoj godišnjoj skupštini zaključila da sve svoje knjige pokloni Pučkoj knjižnici. Kad se knjižnica 1907. godine preselila u kuću Peroslava Ljubića, imala je oko 1200 knjiga. Konačno, od 1911. godine, Pučka knjižnica dobiva prostorije u zgradi Hrvatske seljačke zadruge. Do Prvog svjetskog rata virovska je čitaonica održala brojne raznorazne kulturne priredbe, darivala novac u humanitarne svrhe, čak i za istarske škole. Organizirala je i razna predavanja koja su se održavala tjedno. Iz arhivske građe vidljivo je da je od 1903. do I. svjetskog rata Čitaonica držala ove novine: Pokret, Novosti, Obzor, Hrvatsku Slobodu, Hrvatsko pravo, Narodne novine, Agramer Tagblatt, Neu Freu Presse, Arbeiter Zeitung, Hrvatski dnevnik, Novi list, Narodnu obranu, Obrtnik, Dubrovnik, Tršćanski Lloyd, Podravsku stražu, Podravac i Hrvatske novine. Držala je i tri književna časopisa: Prosvjetu, Savremenik i Zlatu Prahu. Od sredine kolovoza 1908. čitaonica je smještena u zasebnoj prostoriji gostionice Avirović, a od početka 1913. premještena je u kuću Stjepana Šalvarija, otkuda početkom listopada 1914., seli u kuću Ljubice Avirović (gdje je već ranije bila), ali u studenom 1915. svoj smještaj ima u virovske škole. Nastupom I. svjetskog rata u potpunosti se gasi djelovanje čitaonice.

ČITAONICA IZMEĐU DVA RATA

Za vrijeme trajanja I. svjetskog rata gotovo je u potpunosti zamro javni i kulturni život u Virju. Odmah nakon rata pedesetak Virovaca - dijelom starih članova, a dijelom novih - točno na dan osnivanja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca - 1. prosinca 1918. skupilo se u gostionici Stjepana Kucela i obnovilo rad Čitaonice. Slijedeće godine, 6. travnja, održali su godišnju skupštinu. Od tada je Čitaonica nastavila ponovno širiti prosvjetu i kulturu za napredak Virja i njegovog stanovništva. Na izričit zahtjev Beograda virovska je čitaonica, kao i druge, svoje djelovanje morala uskladiti sukladno zahtjevu Ministarstva prosvjete, pa je to učinila 1932. godine.

U međuratnom razdoblju čitaonica više nema članove 1. i 2. razreda. Svi su članovi jednakoga ranga, što je utjecalo da članovima Čitaonice postaju brojni poljoprivrednici, a naročito su aktivnosti Čitaonice pridonijeli studenti i učenici viših razreda gimnazije. Ni u razdoblju između dva rata Čitaonica nije imala svoju stalnu prostoriju. U vremenu od 1918. do 1921. bila je smještenom u gostionici Stjepana Kucela, potom 1922. u gostionici Josipa Jančija, 1923. kod Velimira Ćorovića, a od 1924. nalazi se u kući Stjepana Grgaca. Godine 1925. izgrađen je Vatrogasni dom i od tada se tu nalazila sve do Drugoga svjetskog rata. Njezino djelovanje bilo je jako zapaženo, pa je tadašnja jugoslavenska vlast neprestano budno bdjela nad njezinim radom, ali taj rad nije mogla zaustaviti jer su članci Čitaonice i njezino članstvo oduševljeno radili bez ikakve novčane naknade. Vrijedno je zbog toga i spomenuti barem predsjednike Čitaonice koji su tu časnu dužnost obavljali između dva rata. To su bili: Franjo Viktor Šignjar, ravnatelj virovske Građanske škole, Šandor Šarunac, mjernik, Andrija Ljubić, klobučar, dr. Leo Palmović, liječnik, Franjo Šoš, klobučar, Ivan Kovač, veterinar. Tajničku dužnost obavljali su Dragutin Janson, Branko Sabolić, Zvonimir Vučak, Marija Kadić, Stjepan Horduk, Franjo Lauš, a blagajnici su bili: Stjepan Gašćić, Dora Široki, Zvonimir Vučak, Stjepan Jakubin, Jakob Grgić, Stanislav Kovačić, Branko Sabolić, Franjo Lauš, Ivan Kovačević i Mijo Đurišević. U grupi aktivnijih odbornika bili su Rade Navratil i Izidor Toth. Zanimljivo je da je Čitaonica imala i svoju "Knjigu želja". Bila je to tvrdo uvezana bilježnica većega formata, a imala je 100 stranica. Knjiga je u Čitaonici bila stalno na raspolaganju članovima. U nju su se mogle upisati želje, pritužbe i žalbe. Knjiga je sačuvana i iz nje se može dobiti uvid u raznorodan i bogat život Čitaonice. I u tom je razdoblju Čitaonica bila pretplaćenom na više dnevnih novina, tjednika i mjesečnika. Novine se nakon čitanja nisu bacale, skupljale su se i jednom godišnje na licitaciji prodavale. U tom je razdoblju Čitaonica držala dnevnik Obzor, Jutarnji list, Beogradski dnevnik (bio obvezatnim), Hrvat, Politiku, Hrvatsku stražu, Hrvatski narod, Hrvatski dnevnik, Novu Hrvatsku, a od povremenih listova Riječ, Dom, Jugoslavenski Lloyd, Obrtnički vjesnik, Slobodu, Pučke novine, Obnovu, Demokrata, Prijatelja naroda, Slobodnu tribinu, Podravski glasnik, Kulisu, Obitelj, Svijet, Danicu, Prirodu, Koprivničkog Hrvata, Hrvatsku grudu, Zoru, Uzornog vrtlara, Poljoprivredni glasnik, Napredak, Pčelu, Podravca i Zabavnik. Broj novina nije uvijek bio isti, ovisio je o novčanim mogućnostima Čitaonice. Prije I. svjetskog rata Čitaonica je bila pretplaćenom na tri književna časopisa, a u međuraću nije imala niti jedan: razlog je uglavnom bio nedostatak novca. Uz novine Čitaonica je imala i knjige koje su se posuđivale na čitanje. Čitaonica je imala nešto knjiga iz predratnog razdoblja, ali je nabavljala i nove, a neke su joj bile darovane. Pretežito su to bile beletrističke knjige, ali i one iz područja poljoprivrede. Tako je 1931. imala 431 knjigu, a već godinu dana kasnije 479. Iz arhivske građe vidljivo je da su 1932. godine bile posuđene 532 knjige. U siječnju 1941. u Čitaonici je bilo evidentirano 1500 knjiga, a od tada su se uz malu odštetu knjige posuđivale i nečlanovima. Učlanjenjem Čitaonice u Jeronimsko društvo i Maticu hrvatsku dolazilo se do jeftinijih knjiga. Čitaonica je radila svaki dan prije i poslije podne, a nedjeljom prije podne. Ni jedna kulturna priredba nije prošla bez sudjelovanja Čitaonice, a organizirala je i prigodne akademije. Od početka 1941. Čitaonica drži dvaput mjesečno prigodna predavanja s diskusijom za članove, a dva do tri puta za javnost. U prostoriji Čitaonice održavao se i tečaj esperanta, međunarodnog jezika, koji su vodili dr. Oskar Kraus i Stjepan Krčmar. Tu su i šahisti imali pristup, igrali su šah, držali natjecanja sa šahistima iz Koprivnice, Đurđevca, Virovitice i nekih drugih mjesta. Naročita je aktivnost šahista zapažena u razdoblju od 1932. do 1938. Na žalost, Drugi svjetski rat počeo je ometati djelovanje Čitaonice. Sve je slabije djelovala, a njezin je rad potpuno prestao 1942. godine, dok joj je inventar bio raznesenim i djelomično uništenim.

DJELOVANJE ČITAONICE NAKON DRUGOGA SVJETSKOG RATA

Po završetku Drugoga svjetskog rata, u proljeće 1945., napredni Virovci odlučili su ponovno "oživjeti" Čitaonicu, ali je zvanično nisu odmah uspostavili. Tek 26. veljače 1948. donijeli su zvaničnu odluku da Čitaonica započne s radom. Te su godine od strane Kotarskog Narodnog Odbora Đurđevac odobrena Pravila (br. akta 1717/48). Pravila su se 1969. morala uskladiti s novim propisima, a tada je usvojen i Statut

Čitaonice i knjižnice. Statut je nadopunjen 1973. Zanimljivo je da u prvim poratnim godinama Čitaonica opet nije imala svoje prostorije, pa zbog toga i nije bila otvorena svakim danom, ponekad je bila otvorena dva puta tjedno, ili samo nedjeljom, a zimi 1949. bila je zbog nedostatka ogrjeva i zatvorenom. Godine 1952. prosvjetni radnici i neki službenici dobrovoljno po nekoliko sati dnevno dežuraju u Čitaonici kako bi čitatelji mogli pročitati novine. Najprije je čitaonica s knjižnicom bila smještena u kući Dušana Štajdla, potom u kući Branka Sabolića, zatim u kući Magice Matoničkin, pa opet u kući D. Štajdla. Tek 1960. Čitaonica dobiva na upravljanje Društveni dom (ranije Zadrudni dom) i tu se zadržala. Kasnije je poznati virovski slikar, sada pokojni Josip Turković, oslikao zidove Čitaonice. Godine 1948. Čitaonica je imala pedesetak članova, godine 1958. ih ima 260, a 1968. čak 320. Godine 1978. imala ih je 365, od čega 30 iz Miholjanca i Zdjelica te 19 iz Šemovca.

Prvi predsjednik Čitaonice nakon Drugog svjetskog rata bio je Đuro Milek, limar, potom Mihajlo Mesarov, učitelj. Zanimljivo je da su 1962. godine nadalje u upravnom i nadzornom odboru Čitaonice uglavnom bili poljoprivrednici.

Ovaj rad obuhvaća razdoblje djelovanja Čitaonice s knjižnicom do 1978. godine, pa se ovdje navode samo izdanja novina i časopise od kraja Drugog svjetskog rata do tada. U tom je razdoblju čitaonica od dnevnih novina držala Vjesnik, Borbu, Narodni list, Politiku, a od tjednika i mjesečnika Omladinskog borca, Novu poljoprivredu, Naprijed, Gospodarski list, Ilustrirani vjesnik, Slobodni dom, Kerempuh, Sportski list, Arenu, Filmski vjesnik, Plavi vjesnik, Komunist, Stambenu zajednicu, Našu komunu, Vjesnik u srijedu, Mladost, Glas Podravine, Prirodu, Globus i Bjelovarski list. Obnovljena je i knjižnica. Početkom 1949. knjižnica je imala 207 knjiga (raniji fond knjiga je bio uništenim ili razgrabljenim). Od tada broj knjiga raste, a godine 1975. Virovac dr. Matija Markov iz Varaždina knjižnici poklanja čak 234 knjige iz svoje biblioteke, pa 1958. knjižnica ima 837 knjiga, a 1968. čak 2693 knjige. Godine 1978. knjižnica je imala više od 5000 knjiga, a sve su bile popisane i katalogizirane. Godine 1971. knjižnica je nabavila metalne police za knjige. Prema sačuvanim evidencijama, godine 1949. pročitano je bilo 230 knjiga, 1958. već 2500, godine 1963. taj je broj iznosio 5352, 1967. pročitano je 7591 knjiga, a u 1977. godini čak oko 8000. Vrijedno je spomenuti i imena, knjižničara koji su tu dužnost obavljali u spomenutom razdoblju. To su bili Magica Matoničkin, Slava Topolčić, Branka Janeš, Dobrila Ljuba, Euzebije Ljuba, Mirjana Bezjak, Katica Široki, Ivka Mrazek, Barbara Mesarov, Mirko Brodarić, Mirko Pinat (to je razdoblje od 1965. do 1969.). Od 1970. dugogodišnjim je knjižničarom Ivan Bušić.

Godine 1960. dolazi do osnivanja "pokretnih knjižnica". U to vrijeme virovska knjižnica u ovećem sanduku dostavlja određeni broj knjiga u obližnja sela Miholjanec, Zdjelice, Šemovce i Hampovicu, pretežito zimi. Godine 1956. virovska Čitaonica (s knjižnicom) ućlanila se u Savez knjižnica i čitaonica NRH, a 1964. svrstana je među najbolje čitaonice u Hrvatskoj. U tijeku djelovanja primila je i nekoliko značajnih nagrada, a 1977. osvojila je drugo mjesto u Hrvatskoj i novčanu nagradu. Od 1958. godine Čitaonica i knjižnica organiziraju povremene izložbe knjiga. Godine 1975. prestaje rad virovskog Narodnog sveučilišta, pa otada Čitaonica s knjižnicom organizira predavanja i književne večeri. Među ostalima, književnu večer u Virju imali su Vlado Gotovac (jesen 1959.), Gustav Krklec (1960.), Vlado Milak, Pajo Kanižaj (1970.) i drugi. Čitaonica je organizirala i kazališne priredbe. Godine 1967. gostovalo je Kazalište "Jazavac" iz Zagreba, više puta virovitičko kazalište i druga kazališta. Čitaonica je 1961. priredila izložbu slika Virovca Franje Viktora Šignjara, 1968. izložbu slika Josipa Turkovića, 1970. izložbu radova svih naivnih slikara iz Virja i okolice, a 1975. izložbu slika Stjepana Kečkeša, člana Upravnog odbora Čitaonice. Još godine 1952. u okviru Čitaonice osnovane su diletantska i folklorna grupa, a obje su grupe održale više priredbi. I šahisti su se tu okupljali i igrali šah. I u spomenutom razdoblju Čitaonica je priređivala brojne priredbe i javne zabave. Kako bi članovi Čitaonice i knjižnice bili što bolje informirani o zbivanjima u zemlji i svijetu, Čitaonica je među prvima nabavila radioaparat, a potom i televizor, pa su se u njezinim prostorijama okupljali i nećlanovi, a neki su se i ućlanili. Krajem sto godina djelovanja Čitaonice (dijelom vremena s knjižnicom) - 1978. godine, članovi Upravnog odbora bili su: Mijo Cik, predsjednik, Pero Ferenčić, tajnik, Ivan Bušić, blagajnik i knjižničar, Ivan Adaković, Nada Čanjevac, Slavko Dragica, Đuro

Hatadi, Stjepan Kečkeš (umro 1977.), Dražen Šalvari, Drago Španiček, Branko Šklebar, Stjepan Šumadl i Ivan Vranić.

U daljnjih dvadesetak godina Čitaonica i knjižnica uveliko su utjecali na društveni život u Virju i okolici. Virovci su od davnine težili ukupnom napretku svoga mjesta i u tome su imali puno uspjeha. Činjenicom je kako je danas onaj raniji ukupni polet disperziranim s obzirom da mladež i stariji imaju mogućnost djelovanja u brojnim prosvjetnim i kulturnim djelatnostima u kojima se susreću i s "čitalačkom i knjižničkom" djelatnošću, dnevni, tjedni i mjesečni listovi i časopisi dostupni su svim žiteljima, a neki su i pretplaćeni na određena izdanja. Radio i televizija svakodnevno u mnoštvu slučajeva informativni su i zabavni mediji gotovo u svakoj kući. Ipak, Čitaonica i knjižnica ostali su nezaobilaznima za mnoge generacije i slojeve stanovništva i takvima će i dalje ostati.

PRAVILA ČITAONICE VIROVSKE IZ 1877. GODINE

§ 1.

Društveni je naziv "čitaonica virovska".

§ 2.

Svrha je društvu: Skupna nabava domaćih i stranih dnevnika i časopisa za uporabu članova u društvenih prostorija i priređivanje društvenih zabava.

§ 3.

U društvo prima se svaki samostalan i neporočan žitelj virovski, a mogu i izvanjski primljeni biti.

§ 4.

Dužnosti članova jesu:

- A. Upisnina od jedne forinte jednom za uvijek.
- B. Godišnji prinos od 6 for. plativ u mjesečnim prinosima unaprijed.
- C. Pristupivši član dužan je, ako ne ostavi Virje ustanovljeni prinos do konca godine plaćati.
- D. Tko iz društva izstupiti želi, mora to početkom posljednjega mjeseca prijaviti, inače je dužan i sljedeću godinu prinos platiti.
- E. Članovi vezani su na obstojeći kućni red.

§ 5.

Prava članova jesu:

- A. Rabljenje društvenih prostorijah.
- B. Društvenih dnevnika i časopisa.
- C. Prisustvovanje kod zabava sa obitelji, ako bi po društvu priređene bile.
- D. Uvadjanje stranih gostova.
- E. Učestvovanje na skupštinama i pravo glasovanja kod izbora.

§ 6.

Glavna skupština obdržavati će se u polovini prosinca, a u djelokrug iste spada:

- A. Izbor upravljajućega odbora sastojećeg se iz: predsjednika, tajnika, blagajnika, trojice odbornih članova i dvojice pregledatelja računa.
- B. Izvješće o materijalnom stanju.
- C. Ustanovljenje časopisa, koji se imadu nabaviti.
- D. Pretresivanje predloga članova.

§ 7.

Tekući obični poslovi, koji se u glavnoj skupštini ne raspravljaju stavljaju se na izvršivanje.

§ 8.

Predsjednik uriče glavnu skupštinu i odborske sastanke zastupa društvo napram trećim osobam, dužan je na zahtjev šestorice članova sazvati - uz naznačenje predmeta - izvanrednu skupštinu.

§ 9.

Bilježnik vodi zapisnik, dopisuje, obavlja i sastavlja godišnje izvješće uz potpis predsjednika.

§ 10.

Blagajnik upravlja društvenim imetkom, vodi točan zapisnik i polaže račune.

§ 11.

Za preinaku društvenih pravila treba da glasuje dvije trećine prisutnih članova, a za raspust društva moraju glasovati dvije trećine upisanih članova.

§ 12.

U slučaju da se društvo razvrgne namieniti će se čista imovina utemeljene glavnice za potporu siromašnih učenika virovskih.

Privremeni upravljaajući odbor:

Dragutin Mikulčić, ljekarnik; Mijo Išek, opć. liječnik; Stjepan Štefanov, rav. učitelj; Martin Pankarić

Broj 24525 1877

Predstojeća pravila "Čitaonice virovske" ovime se odobravaju tim dodatkom, da se ob održavanju glavne skupštine redarstvena oblast za vremena obavijesti, a svaka preinaka pravilah kr. zem. vladi na odobrenje podastrieti imade.

Kr. zemaljsko vladini odjel za unutarnje poslove.

U Zagrebu, dne 18., siječnja 1878.

Za bana
kr. odjelni predstojnik:
Živković vr

Kr. hrvatsko slavonska
dalmatinska vlada
odjel za unutarnje poslove

LITERATURA:

Paškal Cvekan, Virje, Virje, 1976.

Stjepan Krčmar, Sto godina Narodne čitaonice u Virju 1878. - 1978., Virje, 1978.